

виникають також на основі комбінування та гнучкого поєднання елементів набутого досвіду.

Таким чином, організація літературної творчості на уроках читання в початковій школі має надзвичайно велике значення, адже це один з ефективних методів розвитку мовленнєвих, комунікативних і творчих здібностей дітей.

Література

1. Геруля Г. Шляхи літературного розвитку молодших школярів // *Початкова освіта*. 2008. № 5. С. 48-51.

2. Савченко О.Я. Виховний потенціал початкової освіти: посібник для вчителів і методистів початкового навчання. Київ. 2009. 226 с.

3. Савченко О.Я. Сучасний урок у початкових класах. Київ : «Магістр». 1997. 256 с.

4. Комарівська Н.О. Підготовка студентів до розвитку творчих здібностей дітей (на матеріалі казки) // *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : Педагогіка і психологія*: Вип. 28. Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2009. С. 182-185.

5. Лапшина І.М., Комарівська Н.О. Використання елементів сучасних інноваційних технологій у формуванні інтересу до дитячої літератури у дітей дошкільного віку // *II Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Інноваційні технології в дошкільній освіті»*. Переяслав-Хмельницький, 28-29 березня 2019. С.44-48.

Катерина Бондарчук

м. Вінниця

(Наук.керівн. – ст. викл. Пойда О.А.)

ЛЕПБУК ЯК ЗАСІБ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ ЗДОБУТИХ ЗНАНЬ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Анотація. У статті описано особливості лепбуків як нового засобу візуалізації матеріалу; обґрунтовано актуальність їх використання на уроках української літератури для учнів середньої і старшої ланки закладів загальної середньої освіти; проаналізовано типи лепбуків та описано доцільність використання певного типу під час вивчення окремих тем; продемонстровано етапи створення леп бука, різноманітні види завдань та інформації для його наповнення на прикладі лепбуку про *Лесю Українку*.

Ключові слова: лепбук, урок української літератури, візуалізація, покоління «Z», *Леся Українка*.

Abstract. *The features of lapbooks as a new means of material visualization have been described in the article; the relevance of their use in the lessons of Ukrainian literature for pupils of middle and senior level of secondary schools has been substantiated; the types of lapbooks have been analyzed; the expediency of using a certain type has been described; the stages of creating a laptop and various types of tasks and information for its content on the example of a lapbook about Lesya Ukrainka have been demonstrated.*

Keywords: *lapbook, lesson of Ukrainian literature, visualization, generation «Z», Lesya Ukrainka.*

У сучасному світі дослідники налічують вісім типів поколінь, два з них, а саме «Z» та «A», – це особи, які народилися або ж будуть народжуватися з 2000-го по 2025-й роки. Саме вони навчаються або найближчим часом будуть навчатися у школі, отже, орієнтуючись на специфіку їхнього розвитку, сучасних учитель має по-новому підходити до розробки уроків та ілюстративного матеріалу.

Мета нашого дослідження – продемонструвати один із методів творчої роботи, що орієнтований на учнів нового покоління.

Оскільки до покоління «A» належать діти 2010-2025 рр., ми зосередимо свою увагу на дітях покоління «Z», тому що це особи, які навчаються у середній та старшій ланках закладів загальної середньої освіти. Основними особливостями сприймання інформації такими дітьми є:

1) «нетерплячість, зосередження на короткострокових цілях, кліповість мислення (не звикли довго щось виконувати, слухати, читати для досягнення цілей, запам'ятовують короткі яскраві фрагменти інформації, переважає візуальна пам'ять);

2) фрагментарність образного мислення, не сприймання людських почуттів (не виховані на книгах, а тому максимум, що вони можуть читати, це будь-які статті, найчастіше – міні-новини, формат твітів і статусів у соціальних мережах, не здатні розуміти почуття людей і висловлювати свої, тому що виховані на комп'ютерних іграх з мінімальним набором однотипних емоцій, а не на художній літературі);

3) орієнтація на використання (вивчають тільки те, що має практичне застосування)» [Коростіль 2018].

З огляду на ці особливості, найкращим способом домогтися кращого запам'ятовування більшої кількості інформації є створення дидактичних матеріалів, які б мали велику кількість ілюстрацій й концентрували у собі значний обсяг важливих фактів з певної теми. Ці матеріали можуть розробляти учителі на етапі засвоєння нового матеріалу (ментальні карти, хмари слів, кросенси) та учні на етапі узагальнення здобутих знань із теми (скрайбінги, каліграми, лепбуки). Саме останній вид роботи є найбільш популярним у наш час.

Лепбукінг – «процес виготовлення лепбуку як форми організації навчального матеріалу, широко використовується у всьому світі від Америки до Європи. У перекладі з англійської «лепбук» (lapbook) означає «наколінна книга» (lap – коліна; book–книга)» [Шостка 2020, с. 136]. Відповідно до призначення лепбука й розміщення у ньому інформації розрізняють такі їх види: «енциклопедичні, мультиплікаційні (казкові), тематичні, шкільні» [Коряковцева 2012, с. 80].

Пропонуємо ознайомитися із видами завдань та специфікою розміщення інформації під час створення лепбуку для узагальнення вивченого про видатну українську письменницю, перекладачку, фольклористку та громадську діячку Лесю Українку. Оскільки її творчість та життєвий шлях відповідно до навчальної програми вивчається у 6 та 10 класах [УЛ 2017, с.32; УЛ 2018, с. 20], будуть запропоновані різні види завдань, які можуть підготувати учні цих вікових груп.

6 клас

Маловідомі факти з життя Лесі Українки

Леся Українка ввела в українську мову такі слова, як «напровесні» та «промінь». А Олена Пчілка, мати Лесі, дала життя слову «мистецтво». З її легкої руки в нашій мові прижилися також «переможець», «палкий» та інші слова.

У 10-річному віці після операції з видалення вражених хворобою кісток, її обидві руки та одну ногу зафіксували у гіпс. Вільною залишалася лише одна нога, пальцями ступні якої вона навчилася грати на фортепіано. Зараз її рояль знаходиться у музеї села.

Климент Квітка зберіг записи, на яких можна почути голос поетеси. Вони дійшли до наших днів.

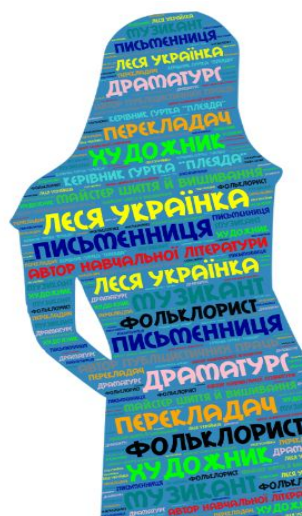
Зараз в Україні не залишилось жодного нащадка Лесі Українки. У Швейцарії проживає Роберто Гааб – внучатий племінник, онук Лесиної сестри Оксани Косач-Шимановської, а в США мешкає Ольга Лютон-Петрова – онука Лесиної сестри Ізидори Косач-Борисової.

Ребуси

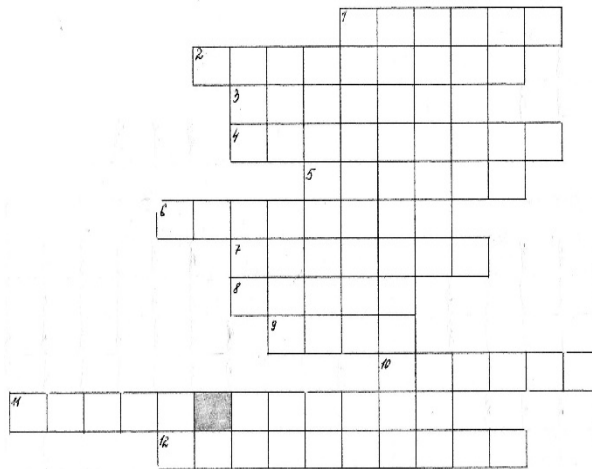

10 клас

Хмарки ключових слів

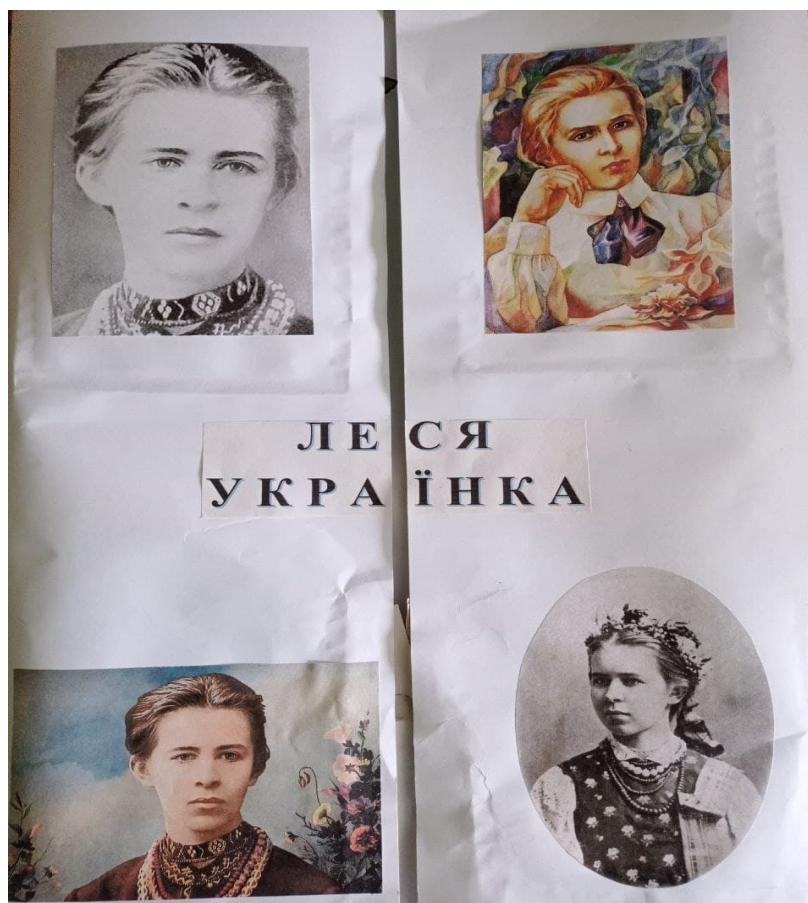
Кросворд

- 1) *Край, у якому народилася Леся Українка. (Волинь).*
 - 2) *Назва релігійного свята, на якому в дитинстві побувала Леся. (Водохрещя).*
 - 3) *Найчастіше Леся Українка виступала як прозаїк, драматург чи поетеса? (Поетеса).*
 - 4) *На якому музичному інструменті добре грала Леся Українка? (Фортепіано),*
 - 5) *Країна, де жила Леся Українка в останні роки свого життя? (Грузія)*
 - 6) *Хто за походженням була Леся Українка? (Дворянка).*
 - 7) *З якого предмета написала Леся підручник для своєї сестри? (з історії).*
 - 8) *Де навчалася Леся Українка? (Вдома).*
 - 9) *Як називається вірш Лесі Українки про захоплення переможеними, але такими, що не здалися, у вік лицарства? («Мрії»).*
 - 10) *Що завадило Лесі ходити до школи? (Недуга)*
 - 11) *Псевдонім матері Лесі Українки? (Олена Пчілка).*
 - 12) *Прізвище знаменитого дядька Лесі? (Драгоманов).*
- Ключове слово: Леся Українка.*

Якщо розмістити ці завдання у різні «кишеньки» та додати фото Лесі Українки, аналіз найвідоміших поезій, що вивчаються у школі, кілька дидактичних ігор із застосуванням методів «Мозкового штурму», розгадування кросенсу, можна отримати лепбук, який, у залежності від орієнтації на учнів певного класу й кількості завдань, буде цікавим та пізнавальним.

Такий лепбук було створено до 159-ї річниці від дня народження геніальної доньки українського народу Лесі України під час моєї педагогічної практики на 4 курсі у форматі проєкту «Вивчай та розрізняй: інфомедійна грамотність». Повністю лепбук можна переглянути на сторінці кафедри української літератури у мережі Facebook за посиланням: <https://cutt.ly/3vuhur1> .

Отже, з огляду на особливості сприймання інформації представниками покоління «Z», створення лепбуків є одним з найкращих методів, що сприяє кращому запам'ятовуванню значних обсягів інформації, а також допомагає розвивати образне мислення і творчі здібності школярів, що навчаються у середній та старшій ланці закладів загальної середньої освіти.

Література

1. Коростіль Л. Покоління Z: пошук способів педагогічної взаємодії // *Народна освіта*. 2018. Вип. 1 (34). URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=5229.
2. Коряковцева Н. Современная методика организации самостоятельной работы изучающих иностранный язык: пособие для учителей. Москва: АРКТИ, 2012. 176 с.
3. Українська література 5–9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 2017. 82 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/onovlennya-12-2017/na-sajt-ukrayinska-literatura-5-9-z-chervonimdoc-2.pdf>
4. Українська література. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів 10–11 класи (рівень стандарту). 2018. 41 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/2018-2019/ukr.lit.-10-11.-riven-standartu.docx>.
5. Шостка М. Використання різних методів та прийомів візуалізації під час занять з дисципліни «Українська література» // *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Науково-технічне співробітництво: принципи, механізми, ефективність»*. Зб. наук. пр. / Редкол.: Литовченко О.В. (голова) та ін. – Ніжин, 2020. Ніжин. 2020. С. 132–139.